

Campus Obert

TEMA

Termòmetre polític

En els darrers anys, polítics i mitjans hem quedat seduïts per la importància de les estadístiques i enquestes d'opinió que posen nota a persones i accions de govern. Cal tenir en compte, però els mecanismes que hi ha al darrere de tota aquesta demoscòpia per poder ser conscient d'allò que reflecteix, però també del que no es mostra.

Enquestes, forques i demoscòpia

♦♦ Josep Fiol i Femenia*

Divendres passat va sortir l'enquesta del Centre d'Estudis d'Opinió de Catalunya, que entre altres coses tenia una enquesta electoral per a les eleccions de dia 12 de maig. Més enllà de vaticinar una victòria sense gairebé dubtes per al PSC, el sondatge va tenir molt de ressò, ja que les forques de diputats eren molt àmplies (de fins a 7 escons de diferència per al

PSC), la qual cosa va suscitar molts de comentaris a X (Twitter).

Jordi Muñoz, director del CEO i reconegut politòleg de la UB, s'excusava dient que eren unes eleccions amb molta d'incertesa, amb quatre circumscripcions on ballen els darrers escons per mor del sistema electoral i la indecisió generalitzada entre la població catalana.

Però el més destacable és al principi del fil: Muñoz explica que el CEO va decidir, al principi del seu mandat, fer obert el codi que fan servir per calcular les enquestes. Una mostra de transparència

que hauria de servir d'exemple per a totes les cases de demoscòpia, però sobretot per a les institucions públiques. Perquè sí, les enquestes es cuinen, s'han de coure com un arròs: la qüestió és si fas pública la recepta o no.

Tot i això, les enquestes electorals només són la punta de l'iceberg de la demoscòpia. El fet més

destacat del darrer mandat del CEO és que s'ha situat a la Champions de les institucions d'estudis sociològics. Demana per tot allò que preocupa la societat catalana, fa públiques totes les seves dades i ho fa amb una metodologia curiosa. Amb el col·lega Pau Torres, de Passes Perdues, co-

mentàvem que les Illes Balears, per la nostra especificitat, necessitem un centre de demoscòpia a l'estil del CEO. Necessitam saber què en pensa la societat de les Illes del turisme, de l'habitatge, de la llengua o del feminisme per poder saber què necessiten les nostres illes.

* Politòleg*

TEMA

Lètica periodística

El debat sobre la consciència dels periodistes és molt addient aquests dies en què es posa en qüestió l'existència de pseudomitjans de comunicació que aporten més fum que llum, no només en la informació sinó també en el dret a oferir i rebre una informació veraç.

La clàusula de consciència en los periodistas

♦♦ Amir Al Hasani Maturano*

El professor Joan Oliver Araujo, catedràtic de Derecho Constitucional de la UIB, acaba de publicar un excelente trabajo -'La clàusula de consciència' de los periodistas: un derecho en defensa de su dignidad profesional' (Revista de Derecho Político, núm. 119, 2024, págs. 13-

39)- que marcará un punto de inflexión en el estudio de esta materia.

En virtud del derecho fundamental a la clàusula de consciència reconocido en el art. 20.1.d CE, los profesionales de la información tienen derecho a solicitar la rescisión de su relación jurídica con la empresa de comunicación en la que trabajen en los siguientes supuestos: a) cuando en el medio de comunicación con el que estén vincu-

lados laboralmente se produzca un cambio sustancial de orientación informativa o línea ideológica; y b) cuando la empresa les traslade a otro medio del mismo grupo que por su género o línea suponga una ruptura patente con la orientación profesional del informador. El ejercicio de este derecho, en ambos supuestos, dará lugar a una indemnización, que no será inferior a la establecida por la ley para el despido

improcedente.

El profesor Oliver Araujo sin negar las virtualidades de este derecho, se muestra, sin embargo, escéptico sobre su verdadera eficacia, sobre todo por razones pragmáticas. En efecto, el miedo del periodista a ganarse fama de trabajador conflictivo o problemático, la crisis económica que afecta a muchos medios de comunicación tradicionales, el alto índice de desempleo y subempleo en la profesión periodística y la dificultad de encontrar un nuevo empleo si se desvincula de su empresa ejerciendo el derecho a la clàusula de consciència, son factores que coadyuvan a que muchos profesionales opten por ceder ante las presiones de su empresa, buscando soluciones de compromiso.

* Professor de Dret Constitucional de la UIB

TEMA

Difusió de l'obrerisme

Des dels inicis el moviment obrer ha comptat amb nombroses publicacions que han servit als sindicats per donar a conèixer les reivindicacions a tota la classe obrera, que tenia la fortuna de saber llegir. I ja feien palesa les diferències entre unes ideologies i altres a l'hora de defensar els drets dels treballadors.

¿La Fiesta del Trabajo?

♦♦ Javier González Vidal*

El Congreso Internacional Socialista de 1889 decidió declarar el 1 de mayo jornada reivindicativa por la mejora de las condiciones de trabajo, y de homenaje y recuerdo a las víctimas de la represión de Chicago en 1886. Este día, señalado a nivel internacional, ha evolucionado y ha estado condicionado por los cambios en el contexto so-

cial y político de cada momento, y por no pocas disputas en el seno del movimiento obrero.

En 1924, en un contexto de dictadura y estado de guerra en España, Palma se plantea organizar un Primero de Mayo menos combativo. Aquel año, *El Obrero Balear*, órgano de expresión de la Federación Socialista Balear, alude a «las circunstancias anormales que atraviesa la Nación» e informa de que no se realiza ninguna manifestación, aunque sí se llevará a cabo un «programa de fiesta» en el local

de la Casa del Pueblo. Se lamenta ante la realidad represiva del momento, y anima a los trabajadores a participar en las actividades y «a la meditación más profunda y racional sobre el alcance y significación que tiene esa fecha».

Carecemos del parecer, en aquel momento, de otra cabecera esencial para rastrear la opinión del obrero insular: el *Cultura Obrera*, órgano del Ateneo Sindicalista. A diferencia del PSOE, acusado de

pactismo y colaboración con la dictadura, la CNT fue ilegalizada y el *Cultura* no volvió a ver la luz hasta 1931. Ese año, por decreto del 22 de abril, firmado por Largo Caballero, se declaró en España la 'Fiesta del Trabajo'. En su número del 30 de abril del año siguiente, el *Cultura* arremete duramente contra tal festividad, vista como la negación a los trabajadores de su derecho a la huelga, una perversión del socialismo partidista que acaba con el carácter revolucionario de la jornada, un día en el que «el pueblo se emborracha y se entrega al jolgorio».

* Màster en Investigació Històrica (UNED)

CUESTIONES DE
ACTUALIDAD
DESDE LA
ÓPTICA DE
EXPERTOS
UNIVERSITARIOS

COORDINACIÓN
Sebastià Serra i
Busquets
♦
Antoni Vives
Reus
♦
Rafel Puigserver
Pou (CEDOC-UIB)
♦